

I. ΟΔΗΓΙΕΣ ΓΙΑ ΤΟΝ ΚΑΤΑΡΤΙΣΜΟ ΤΕΛΙΚΟΥ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟΥ ΔΟΚΙΜΙΟΥ

A. Νέα Ελληνική Γλώσσα

- Επιλέγεται Θεματική Ενότητα (Θ.Ε.) που εμπίπτει μέσα στη σχολική και εξωσχολική πραγματικότητα που ζουν οι μαθητές/τριες. Η Θ.Ε. (διδαγμένη ή αδίδακτη) πρέπει να τυγχάνει της αποδοχής των διδασκόντων όλων των τμημάτων της Α΄ τάξης.
- Το δοκίμιο περιλαμβάνει περισσότερα από ένα άγνωστα κείμενα (τουλάχιστον δύο). Τα κείμενα συνοδεύονται από πληροφορίες σχετικές με το στενό και το ευρύτερο επικοινωνιακό πλαίσιο μέσα στο οποίο παράγονται (π.χ. πού δημοσιεύτηκε, από ποιους κτλ.), καθώς και όσα άλλα σχόλια κρίνει απαραίτητα ο/η εκπαιδευτικός. Κατά την επιλογή των κειμένων (αριθμός, έκταση, βαθμός δυσκολίας), να λαμβάνεται υπόψη ο περιορισμένος χρόνος που έχουν στη διάθεσή τους οι μαθητές/τριες.
- Τόσο μέσα από τις ερωτήσεις διερεύνησης /επεξεργασίας των κειμένων όσο και από τη δραστηριότητα της παραγωγής επικοινωνιακού λόγου, ο/η εκπαιδευτικός ενδιαφέρεται, κυρίως, να αξιολογήσει κατά πόσο οι μαθητές/τριες έχουν κατακτήσει στρατηγικές κατανόησης και επεξεργασίας των νοημάτων και σύνθεσης, καθώς επίσης αναδιαμόρφωσης των πληροφοριών που διατυπώνονται μέσα στα κείμενα.
- Διευκρινίζεται ότι οι ερωτήσεις δεν είναι απαραίτητο να ακολουθούν γραμμικά τους τέσσερις άξονες επεξεργασίας των κειμένων (Πλαίσιο, Γλωσσική και Νοηματική Δομή, Κοινωνική Πράξη, Αξιολόγηση). Νοείται ότι στη διατύπωση των ερωτήσεων γίνεται προσπάθεια αξιοποίησης και συνδυασμού στοιχείων από τους άξονες, με έναν δυναμικό τρόπο.
- Γενικά, το περιεχόμενο της ατομικής δοκιμασίας κριτικής επεξεργασίας κειμένων πρέπει να προσαρμόζεται στις εμπειρίες, τις γνώσεις, το επίπεδο των μαθητών και των μαθητριών, καθώς και στο περιεχόμενο της διδασκαλίας που έχει προηγηθεί στην τάξη.
- Το παρόν εξεταστικό δοκίμιο αποτελεί πρόταση και όχι πρότυπο. Οι ερωτήσεις μπορεί να ποικίλλουν, τόσο σε αριθμό όσο και σε διατύπωση, νοουμένου ότι λαμβάνεται σοβαρά υπόψη ο περιορισμένος χρόνος που έχουν στη διάθεσή τους οι μαθητές και μαθήτριες. Οι μονάδες, επίσης, που δίνονται σε κάθε ερώτηση μπορεί να ποικίλλουν, με βάση τη σπουδαιότητα κάθε ερωτήματος, κατά την κρίση του εκπαιδευτικού.
- Οι εκπαιδευτικοί μπορούν, επίσης, να αντλήσουν ερωτήματα για τη διερεύνηση/ επεξεργασία των κειμένων από τον Οδηγό Εκπαιδευτικού για τη Νέα Ελληνική Γλώσσα:
http://www.schools.ac.cy/eyliko/mesi/themata/nea_elliniki_glossa/analytika_programmata.html > «Ερωτήσεις- απαντήσεις» (σσ. 6-7).

B. Λογοτεχνία

- Το τελικό εξεταστικό δοκίμιο του μαθήματος των Νέων Ελληνικών, ως προς το σκέλος που αφορά τη Λογοτεχνία, προτείνεται να περιλαμβάνει κατ' ελάχιστον δύο λογοτεχνικά κείμενα που συνεξετάζονται, και τα οποία απορρέουν από την ίδια ενότητα, ώστε να υπάρχει μεταξύ τους θεματική συνάφεια (αλλά όχι ταύτιση).
- Ο αριθμός των κειμένων/αποσπασμάτων δεν είναι δεσμευτικός, θα ήταν, ωστόσο, σκόπιμο να λαμβάνεται υπόψη **(α)** ο *διαθέσιμος χρόνος* που παρέχεται στην εξέταση του γνωστικού αντικείμενου της Λογοτεχνίας (το οποίο εξετάζεται μαζί με το μάθημα της Γλώσσας την ίδια ώρα σε κοινό εξεταστικό δοκίμιο), και **(β)** ο τύπος των ερωτήσεων, όπως αυτός περιγράφεται παρακάτω, και ο οποίος απαιτεί *εμβάθυνση* και όχι επιφανειακή ανάλυση των κειμένων. Είναι, επομένως, συνετό τα κείμενα να είναι λίγα, ώστε να συνεξετάζονται επαρκώς.
- Από τα δύο αυτά κείμενα, το ένα είναι γνωστό, είναι δηλαδή διδαγμένο σε όλους τους μαθητές της Α΄ τάξης, ενώ το άλλο είναι άγνωστο, δεν έχει δηλαδή διδαχθεί σε κανένα από τα τμήματα της Α΄ τάξης του Γυμνασίου. Τα κείμενα αυτά μπορεί να είναι δύο ποιήματα ή δύο πεζά ή ένα ποίημα και ένα πεζό.
- Αν τα κείμενα (ή ένα από αυτά) που θα επιλεγούν είναι πεζά, η έκτασή τους πρέπει να είναι τέτοια που να επιτρέπει την άνετη και απρόσκοπτη μελέτη τους και απάντηση των ερωτήσεων που τα αφορούν, μέσα στον χρόνο που προβλέπεται. Χρειάζεται, δηλαδή, οι εκπαιδευτικοί να επιλέγουν τα κατάλληλα ευσύνοπτα αποσπάσματα.
- Στο παρόν ενδεικτικό εξεταστικό δοκίμιο, ως γνωστό/διδαγμένο εκλαμβάνεται το αλβανικό δημοτικό τραγούδι «Στεφανοφρυδάτη», που συμπεριλαμβάνεται στο σχολικό εγχειρίδιο της Α΄ Γυμνασίου *Ο λόγος ανάγκη της ψυχής* (σσ. 83-84) και ως άγνωστο/αδίδακτο το ελληνικό δημοτικό τραγούδι «Η χειροτεχνίτρα», που αντλήθηκε από τη συλλογή του Άγη Θέρου *Δημοτικά Τραγούδια*.
- Στους μαθητές και στις μαθήτριες δίνονται όλα εκείνα τα λεξιλογικά ή και πραγματολογικά στοιχεία που είναι αναγκαία για την καταρχήν απρόσκοπτη προσπέλαση των κειμένων, διδαγμένων και μη· ωστόσο, δεν τους δίνονται στοιχεία που αποτελούν βασικές πυρηνικές γνώσεις, η κατάκτηση των οποίων ελέγχεται μέσω του εξεταστικού δοκιμίου.
- Οι ερωτήσεις είναι διαβαθμιζόμενης δυσκολίας και περιλαμβάνουν (βαθμολογημένες ανάλογα):
 - ερωτήσεις με τις οποίες εξετάζονται *βασικές πυρηνικές γνώσεις* και *στοιχειώδεις δεξιότητες* εγγραμματισμού των μαθητών (εντοπισμός κειμενικών στοιχείων για την τεκμηρίωση μιας απάντησης, στοιχειώδης σύνδεση μορφής - περιεχομένου κ.ο.κ.), καθώς και

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

- ερωτήσεις με τις οποίες εξετάζονται *πιο σύνθετες δεξιότητες* (ανάλυσης και συνδυασμού δεδομένων, συνθετική - κριτική σκέψη κ.ο.κ.), και ελέγχεται ο βαθμός *αφομοίωσης* από μέρους τους των στοιχείων λογοτεχνικού γραμματισμού.
- Παρόλο που στο παρόν ενδεικτικό εξεταστικό δοκίμιο δεν υπάρχει τέτοιου τύπου ερώτηση, οι φιλόλογοι μπορούν να αξιοποιήσουν και άλλες μορφές δημιουργικής έκφρασης (π.χ. κόμικς), ή και άλλα κείμενα (π.χ. ιστορικές πηγές), που εξυπηρετούν τις αρχές της διαθεματικής προσέγγισης και της διακειμενικότητας, σύμφωνα με τη φιλοσοφία του νέου ΑΠ.
- Κατά την αξιολόγηση των απαντήσεων, εκτός από την ορθότητά τους, λαμβάνεται υπόψη και η γλωσσική και εκφραστική επάρκεια με την οποία είναι διατυπωμένες.

II. ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ

Το εξεταστικό δοκίμιο αποτελείται από δύο (2) μέρη. Να απαντήσετε σε όλα τα μέρη και σε όλα τα ερωτήματα.

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΓΛΩΣΣΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 14)

ΚΕΙΜΕΝΟ 1:

Παιδιά και Οικογένεια

Το Internet και τα οφέλη του στα παιδιά

22 Νοεμβρίου 2008, 10:09

Τα νέα είναι καλά για τους ανήσυχους γονείς: Όλες αυτές οι ώρες που αφιερώνουν οι έφηβοι για κοινωνικές δραστηριότητες στο Ίντερνετ δεν είναι κάτι κακό, σύμφωνα με νέα μελέτη του Ιδρύματος Μακ Άρθουρ. «Μπορεί εκ πρώτης όψεως να φαίνεται ότι τα παιδιά χάνουν πολύ χρόνο στο Διαδίκτυο» απασχολούμενα είτε στο My Space είτε στο Facebook, δηλώνει η κ. Μιζούκο Ίτο, η οποία συμμετείχε στην έρευνα. «Αλλά η συμμετοχή τους τους δίνει τις τεχνολογικές δεξιότητες και γνώσεις που χρειάζονται για να επιτύχουν στον σύγχρονο κόσμο. Μαθαίνουν πώς να χειρίζονται άλλους ανθρώπους, πώς να διαμορφώνουν μια δημόσια ταυτότητα».

Η έρευνα διεξήχθη από το 2005 έως πέρυσι το καλοκαίρι. Η κ. Ίτο, κορυφαίο στέλεχος της επιστημονικής ομάδας στο τμήμα πληροφορικής του Πανεπιστημίου της Καλιφόρνια, εξήγησε ότι οι ανησυχίες των γονιών είναι μάλλον προϊόν παρεξήγησης. «Υπάρχει κάποια σύγχυση για το τι κάνουν τα παιδιά στο Ίντερνετ. Κυρίως κάνουν παρέα με τους φίλους, άτομα που γνώρισαν στο σχολείο ή σε αθλήματα». Στο πλαίσιο της έρευνας, χρησιμοποιήθηκαν διάφορες ομάδες μελετητών, οι οποίοι πήραν συνεντεύξεις από τουλάχιστον 800 νέους και τους γονείς τους και παρακολούθησαν δραστηριότητες εφήβων στο Ίντερνετ για τουλάχιστον 5.000 ώρες. Λόγω της άποψης των ενηλίκων πως η κοινωνικοποίηση στο Διαδίκτυο είναι χάσιμο χρόνου, ανέφεραν οι ερευνητές, οι έφηβοι υφίστανται περιορισμούς, αλλά οι περισσότεροι έχουν βρει τρόπους να κρατούν επαφή με τους φίλους τους. «Οι έφηβοι συνήθως διατηρούν έναν μόνιμο διάλογο επαφής με όσους επικοινωνούν, μέσω κινητών τηλεφώνων ή μηνυμάτων», ανέφεραν οι ερευνητές. Στην έκθεσή τους περιέλαβαν το παράδειγμα δύο νέων ετών 17, η περίπτωση των οποίων θα φανεί οικεία σε πολλούς γονείς. Οι δύο νέοι έχουν σχέση εδώ και ένα χρόνο τουλάχιστον, κάθε πρωί ξυπνούν και επικοινωνούν μέσω υπολογιστών, μιλούν στα κινητά καθ' οδόν προς το σχολείο, ανταλλάσσουν μηνύματα στη διάρκεια των μαθημάτων, έπειτα συναντώνται για να μελετήσουν μαζί –αλλά

παίζουν και κάποιο βίντεο κειμ—, μιλούν πάλι στο τηλέφωνο το απόγευμα και πριν κοιμηθούν, πιθανόν, λένε ο ένας στον άλλον «σ’ αγαπώ» με νέα μηνύματα.

Εφημερίδα «Καθημερινή»,
αναδημοσίευση στην ιστοσελίδα: <http://www.madata.gr/diafora/child-family/27597.html>

ΚΕΙΜΕΝΟ 2:

Παιδιά στο Facebook

Τα παιδιά είναι εκεί. Με τα πραγματικά στοιχεία και τις φωτογραφίες τους. Εις γνώσιν των γονιών τους. Ποιος θα τα προστατέψει;

[magica](#), 19.04.2010, 12:15

Τις προάλλες έπεσα κατά λάθος πάνω στο προφίλ μιας 11χρονης ανιψιάς μου στο Facebook. Δε το έψαχνα, απλά η πιτσιρίκα έτυχε να σχολιάσει μια φωτογραφία που είχα

σχολιάσει παλιότερα και το Facebook μου έστειλε σχετική ενημέρωση.

Πλάκα κάνεις, σκέφτηκα αυθόρμητα. Δεν είναι δυνατόν να διαθέτει το 11χρονο δημόσιο προφίλ στο Facebook με φωτογραφίες εν γνώση της οικογένειάς του. Φυσικά κανείς δε μου έκανε πλάκα και το προφίλ με τα πραγματικά στοιχεία του παιδιού ήταν

και θα συνεχίσει να είναι εκεί εκτεθειμένο δημόσια.

Τεχνοφοβική σίγουρα δε θα μπορούσα να με χαρακτηρίσω και σαφώς επιθυμώ τα παιδιά να αποκτούν μια ευχέρεια με το διαδίκτυο όσο νωρίτερα είναι δυνατόν γιατί σε διαφορετική περίπτωση θα θεωρούνται αναλφάβητα.

Τι γίνεται όμως όταν τα παιδιά έχουν ως πρότυπα γονείς που θεωρούν χρήσιμο το internet μόνο για να σαχλαμαρίζουν, να παίζουν παιχνίδια και να κατεβάζουν ταινίες; Τι γίνεται όταν οι ίδιοι οι γονείς τους δεν έχουν διαδίκτυακή παιδεία; Γιατί, για να είμαστε ειλικρινείς, οι περισσότεροι γονείς δεν έχουν διαδίκτυακή παιδεία. Γνώρισαν το ίντερνετ μέσω του chat, των games και των torrents και θα συνεχίσουν να το χρησιμοποιούν για τους ίδιους λόγους στις περισσότερες των περιπτώσεων.

Δε θέλω να περάσω στην απέναντι πλευρά, αυτή του δαιμονισμού του μέσου, όμως ποιος θα βοηθήσει αυτά τα παιδιά να διαφυλάξουν τα προσωπικά τους δεδομένα, ποιος θα φροντίσει για την ασφάλειά τους, όταν δε φροντίζουν γι’ αυτό οι ίδιοι οι γονείς;

Τα χαζοπαίχνιδα του Facebook με τα οποία έχουν μια εμμονή σχεδόν όλοι οι ενήλικοι φίλοι μου που χρησιμοποιούν την ιστοσελίδα κοινωνικής δικτύωσης σαφώς λειτουργούν ως δόλωμα για τα πιτσιρίκια. Και το δόλωμα αυτό το προσφέρουν οι ίδιοι οι γονείς στα

παιδιά τους χωρίς να υπολογίζουν ή έστω να σκέφτονται τους κινδύνους για τα παιδιά τους. Άλλωστε πρέπει να μεγαλώσουν κι άλλο τη φάρμα τους και να χαλαρώσουν μετά τη δουλειά, ποιος έχει όρεξη να προβληματίζεται για προσωπικά δεδομένα και κινδύνους;

<http://www.sheblogs.eu/2010/04/19/paidia-st-facebook/>

Το SheBlogs.EU είναι ένας εναλλακτικός και ανεξάρτητος χώρος ενημέρωσης, ένα blog ή αν προτιμάτε ένα online magazzine (ηλεκτρονικό περιοδικό). Είναι ένα μικρό ταξίδι λέξεων και κειμένων που σέβεται την νοημοσύνη των αναγνωστών του και αφήνει στην άκρη τα εφήμερα για να ασχοληθεί με περισσότερο διαχρονικά και χρήσιμα θέματα.

Ερωτήσεις διερεύνησης των κειμένων:

1. Στο κάθε κείμενο παρουσιάζονται δύο ομάδες ανθρώπων: οι γονείς και τα παιδιά. Να καταγράψετε πώς παρουσιάζουν οι συγγραφείς των δύο κειμένων την κάθε ομάδα. **(μονάδες 2)**
2. Σε ποιο από τα δύο κείμενα υπάρχει μεγαλύτερη σχέση οικειότητας πομπού-αποδέκτη; Να δικαιολογήσετε την απάντησή σας με στοιχεία από τα κείμενα, όπως: λεξιλόγιο, γραμματική (π.χ. χρήση προσώπου), τεκμηρίωση πληροφοριών, χώρος δημοσίευσης κ.ά. **(μονάδες 2)**
3. Στο πρώτο κείμενο χρησιμοποιούνται κυρίως ο Ενεστώτας και ο Αόριστος. Να καταγράψετε τις φράσεις από το κείμενο που δηλώνουν τους δύο χρόνους και να δικαιολογήσετε τη χρήση αυτών των χρόνων στην κάθε περίπτωση. **(μονάδες 2)**

Παραγωγή λόγου

(μονάδες 8)

«Συνεργασία γονιών-παιδιών για την ορθή χρήση του διαδικτύου». Το θέμα αυτό είναι αναρτημένο σε ένα ιστολόγιο (διαδικτυακός χώρος συζητήσεων). Αξιοποιώντας πληροφορίες από τα δύο κείμενα, να γράψετε τις δικές σας απόψεις για το θέμα, με σκοπό να τις αναρτήσετε στο ιστολόγιο. **(200 περίπου λέξεις)**

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

(ΜΟΝΑΔΕΣ 6)

I. ΚΕΙΜΕΝΑ

Στεφανοφρυδάτη	Η χειροτεχνίτρα
<p>Στεφανοφρυδάτη και μαυρομαλλούσα τι σου φταίω ο δόλιος χαμηλοβλεπούσα;</p> <p>Τράβηξε το πέπλο να σε καμαρώσω τι σου φταίω ο δόλιος που σε θέλω τόσο;</p> <p>Κάτασπρο το χέρι δάχτυλα κρινένια τι σου φταίω ο δόλιος και με βάζεις σ' έννοια;</p> <p>Σού 'βγαλα το πέπλο είδα τη θωριά σου το λαιμό τον άσπρο τα χρυσά φλουριά σου.</p> <p>Αχ μωρή τσαχπίνα κάηκε η καρδιά μου... Χρυσοτρεντελίνα είσαι πια δικιά μου!</p>	<p>Όσο μάκρο έχει ο ποταμός κι η θάλασσα του πλάτου, τόσο βελούδο διάζεται μια κόρη στην αυλή της. Την είδε του παππά ο γιος, το εγγόνι του 'κονόμου, κι εράγισε η καρδούλα του κι εγίνηκε κομμάτια, και σα λαμπριάτικο κερί έλυωσε το κορμί του. Πάει, το λέει της μάνας του και το παραπονιέται: -Μάνα, για ιδές μες στο χορό μια κοντυλένια κόρη, πόχει μαλλιά μεταξωτά και πρόσωπο φεγγάρι, πόχει κορμάκι αγγελικό, ψηλό σαν κυπαρίσσι, πόχει της χήνας το λαιμό, της πέρδικας τα στήθια! Με πλήγωσε μες στην καρδιά, και πάει να βγει η ψυχή μου, κι από το νου μου δε θα βγει δε θαν τη λησμονήσω! Για πες το του πατέρα μου, ναν τήνε πάρει νύφη, νάναι στολίδι του σπιτιού της γειτονιάς καμάρι... -Εκείνη λες υγιούλη μου, τη λαμπροφορεμένη, οπού φορεί χρυσό κοντό, φουστάνι βελουδένιο, κι είναι στις άλλες κορασιές σαν εκκλησιά στη χώρα, κι είναι σαν την τριανταφυλλιά μες στους δεντρολιβάνους, σαν το φεγγάρι το λαμπρόν ανάμεσα στ' αστέρια; Μ' εκείνη γιε μου σ' έχουμε μικραρρεβωνιασμένο, κι ακαρτερούμε τον καιρό να κάμουμε το γάμο να φτιάσει πρώτα τα προικιά, τα φόρια να 'τοιμάσει...</p>
<p><u>Λεξιλόγιο</u> φλουριά: χρυσά νομίσματα που συχνά δένονταν σε περιδέριο [Χρυσο]τρεντελίνα: κίτρινο φυτό που φυτρώνει σε μεγάλο ύψος· μεταφορικά: η ψηλόλιγνη γυναίκα.</p>	<p><u>Λεξιλόγιο</u> διάζεται: υφαίνει του 'κονόμου: του οικονόμου, του ιερέα που έχει προσφέρει σημαντικές υπηρεσίες στην εκκλησία κοντυλένια: (μεταφορικά) χαριτωμένη, όμορφη φόρια: ρούχα</p>

II. ΕΡΩΤΗΣΕΙΣ

Να απαντήσετε στις ερωτήσεις που ακολουθούν, αφού μελετήσετε και αντιπαραβάλετε τα δύο λογοτεχνικά κείμενα που σας δίνονται πιο πάνω:

1. Ποιο από τα δύο ποιήματα ακούτε ως «κανονικό» δημοτικό τραγούδι; Να δώσετε δύο τουλάχιστον στοιχεία από το εν λόγω τραγούδι που τεκμηριώνουν την απάντησή σας.
(μονάδα 1)
2. Από πού παίρνουν τις εικόνες τους οι λαϊκοί δημιουργοί αυτών των τραγουδιών, για να περιγράψουν την ομορφιά της κόρης; Καταγράψτε δύο κοινά στοιχεία των δύο τραγουδιών σχετικά με την ομορφιά της κόρης. Τι παρατηρείτε να συμβαίνει στο δεύτερο τραγούδι σε σχέση με το πρώτο, ως προς αυτή την περιγραφή; **(μονάδες 1,5)**
3. Και στα δύο ποιήματα εκφράζεται το αίσθημα της αγάπης. Με ποιες εκφράσεις εκδηλώνεται στα τραγούδια αυτά ως «καημός», σε ποιο τραγούδι είναι πιο έντονος, και σε ποιο σημείο του κάθε τραγουδιού γίνεται η ανατροπή; Να γράψετε τους σχετικούς στίχους.
(μονάδες 2)
4. Ποιο επιπλέον προσόν, εκτός από την ομορφιά, έχει η κόρη στο δεύτερο δημοτικό τραγούδι και με ποιο θέμα/θεσμό σχετίζεται; Να καταγράψετε τους σχετικούς στίχους.
(μονάδες 1,5)

ΙΙΙ. ΕΝΔΕΙΚΤΙΚΕΣ ΑΠΑΝΤΗΣΕΙΣ

ΜΕΡΟΣ Α΄ ΓΛΩΣΣΑ

Ερώτηση 1:

Κείμενο 1:

- Γονείς: παρουσιάζονται ανήσυχοι γιατί τα παιδιά τους χάνουν πολύτιμο χρόνο στο διαδίκτυο, επιβάλλουν περιορισμούς στη χρήση του από τα παιδιά τους.
- Παιδιά: αφιερώνουν πολλές ώρες για κοινωνικές δραστηριότητες στο διαδίκτυο, κυρίως κάνουν παρέα με άτομα που ήδη είναι φίλοι και γνωστοί τους.

Κείμενο 2:

- Γονείς: παρουσιάζονται ως κακά πρότυπα, παρασύρουν τα παιδιά σε άχρηστες ασχολίες στο διαδίκτυο, όπως παιχνίδια και σελίδες κοινωνικής δικτύωσης.
- Παιδιά: εκτεθειμένα στον κίνδυνο εκμετάλλευσης των προσωπικών τους δεδομένων, αφού οι γονείς τους δεν ενδιαφέρονται να τα προστατεύσουν.

Ερώτηση 2:

Μεγαλύτερη οικειότητα στη σχέση πομπού-αποδέκτη υπάρχει στο κείμενο 2:

- δημοσιευμένο σε ένα ιστολόγιο (blog), όπου κάποιος ελεύθερα δημοσιεύει τις απόψεις του για κάποιο θέμα με έναν πιο ανεπίσημο τρόπο
- α΄ πρόσωπο στα ρήματα (*έπεσα*) υποκειμενισμός
- προσωπικές της εμπειρίες για τεκμηρίωση (*η ανιψιά μου*)
- *τις προάλλες, πλάκα κάνεις, σαχλαμαρίζουν, τι γίνεται... δεν έχουν διαδικτυακή παιδεία: στοιχεία προφορικότητας που δείχνουν μια προσπάθεια του πομπού να έρθει πιο κοντά στον αναγνώστη*
- ...

Αντίθετα, το κείμενο 1:

- άρθρο σε σοβαρή, μεγάλη εφημερίδα
- ο συγγραφέας τεκμηριώνει τις πληροφορίες με αναφορά σε ευρήματα έρευνας

ΔΕΙΓΜΑΤΙΚΟ ΕΞΕΤΑΣΤΙΚΟ ΔΟΚΙΜΙΟ ΠΡΟΑΓΩΓΙΚΩΝ ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ
ΝΕΑ ΕΛΛΗΝΙΚΑ Α΄ ΓΥΜΝΑΣΙΟΥ

- κυρίως γ' πληθυντικό πρόσωπο στα ρήματα (είτε για τους εφήβους: *μαθαίνουν, διατηρούν κ.ά.*, είτε για τους ερευνητές: *συμμετείχε, παρακολούθησαν κ.ά.*)
- αρχαιοπρεπείς εκφράσεις, όπως *διεξήχθη, έως πέρυσι, υφίστανται, καθ' οδόν*, συμβάλλουν στην αποστασιοποίηση του πομπού από τον δέκτη, αφού ο συγγραφέας παρουσιάζεται ως αυθεντία, κάτοχος της γνώσης, την οποία αναλαμβάνει να μεταφέρει στον αναγνώστη
-

Ερώτηση 3:

Οι μαθητές/τριες, αφού εντοπίσουν σχετικά ρήματα (οι διδάσκοντες καθορίζουν τον αριθμό των σχετικών φράσεων), θα κάνουν τη συσχέτιση:

- Ο Ενεστώτας συνδέεται με το πότε μιλάει ο ερευνητής, για να δηλώσει συνήθειες των ατόμων που μελέτησε (άρα κάτι που ισχύει και επανέρχεται ξανά και ξανά).
- Ο Αόριστος συνδέεται με το πότε μιλάει ο δημοσιογράφος για τη διαδικασία της έρευνας (ενέργειες που έγιναν και τελείωσαν στο παρελθόν).

Παραγωγή λόγου:

Οι μαθητές είναι ελεύθεροι να διατυπώσουν τις δικές τους απόψεις, αξιοποιώντας και στοιχεία από τα κείμενα.

Η κατανομή των μονάδων και τα κριτήρια αξιολόγησης παραμένουν ως έχουν: (Περιεχόμενο: 3 μον., Δομή: 2 μον., Έκφραση: 2 μον., Ορθογραφία: 1 μον.)

ΜΕΡΟΣ Β΄ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

Ερώτηση 1:

Ως «κανονικό» δημοτικό τραγούδι ακούγεται το δεύτερο, η «Χειροτεχνίτρα». Χαρακτηριστικά στοιχεία είναι ο ιαμβικός δεκαπεντασύλλαβος, το σχήμα των τριών (π.χ. οι στίχοι 11-12), η έλλειψη ομοιοκαταληξίας, η επανάληψη (π.χ. *πόχει*: στ. 8-10), η χρήση του συμπλεκτικού συνδέσμου *και /κι* κ.ά.

Ερώτηση 2:

Παίρνουν τις εικόνες κυρίως από τη φύση. Οι κόρες έχουν όμορφα μαλλιά (*μαύρα ή μεταξωτά*), όμορφο ψηλό λαιμό (*άσπρος λαιμός ή λαιμός της χήνας*), όμορφο κορμί (*χρυσοτρεντελίνα ή κορμί αγγελικό, ψηλό σαν κυπαρίσσι*). Το δεύτερο τραγούδι περιγράφει πολύ αναλυτικότερα την εξωτερική εμφάνιση, χρησιμοποιώντας δυνατές παρομοιώσεις που δείχνουν πόσο ξεχωριστή είναι η ομορφιά της κόρης.

Ερώτηση 3:

Στη «Στεφανοφρυδάτη» το αίσθημα τη αγάπης ως «καημός» εκδηλώνεται με τις φράσεις: *τι σου φταίω ο δόλιος χαμηλοβλεπούσα, τι σου φταίω ο δόλιος που σε θέλω τόσο, τι σου φταίω ο δόλιος και με βάζεις σ' έννοια, αχ μωρή τσαχπίνα κάηκε η καρδιά μου.*

Στη «Χειροτεχνίτρα» εκφράζεται ακόμη πιο έντονα με τις φράσεις: *εράγισε η καρδούλα του κι εγίνηκε κομμάτια, και σα λαμπριάτικο κερι έλυωσε το κορμί του, με πλήγωσε μες στην καρδιά, και πάει να βγει η ψυχή μου, κι από το νου μου δε θα βγει δε θαν τη λησμονήσω!*

Η ανατροπή έρχεται στο τέλος των τραγουδιών όπου ο καημός μετατρέπεται σε ευτυχία (happy end /αίσιο τέλος), αφού αποδεικνύεται ότι η κόρη ανήκει στον νέο που την αγαπά («Στεφανοφρυδάτη»: είσαι πια δικιά μου!) ή θα γίνει σύντομα δική του («Χειροτεχνίτρα»: *Μ' εκείνη γιε μου σ' έχουμε μικραρρεβωνιασμένο κι ακαρτερούμε τον καιρό να κάμουμε το γάμο*).

Ερώτηση 4:

Είναι χειροτεχνίτρα (επιδέξια στην ύφανση). Το προσόν αυτό σχετίζεται με τον θεσμό της προίκας και του γάμου, η κόρη δεν είναι μόνο όμορφη αλλά και άξια νύφη, με πλούσια προικιά που τα υφαίνει μόνη της. Στίχοι: *Όσο μάκρο έχει ο ποταμός κι η θάλασσα του πλάτου, τόσο βελούδο διάζεται μια κόρη στην αυλή της, να φτιάσει πρώτα τα προικιά, τα φόρια να 'τοιμάσει...*

